EUROOPA PARLAMENT

2004 *2009*

Õiguskomisjon

2006/0135(CNS)

11.9.2008

ARVAMUS

Esitaja: õiguskomisjon

Saaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2201/2003 seoses kohtualluvusega ning abieluasjades kohaldatavat õigust käsitlevate eeskirjade kehtestamisega
(KOM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Arvamuse koostaja (*): Carlo Casini

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 47

PA_Legam

LÜHISELGITUS

Komisjoni ettepanekus käsitletakse abielulahutuse avalduse või lahuselu asjus üksnes pädeva kohtu määramist ning kohaldatavat õigust. Selles ei käsitleta ei abielu kehtetuks tunnistamist ega õigust saada alimente. Tekst kujutab endast kehtiva määruse 2201/2003 osalist muutmist, kuna viimase reguleerimisala on laiem, hõlmates ühtlasi vanemliku vastutuse ja abielu kehtetuks tunnistamise kohtuasju ning kõnealustes asjades tehtud kohtuotsuste vastastikust tunnustamist riikidevahelisel suhtlemisel.

Esitatud ettepanekus käsitletakse peamiselt „rahvusvahelisi paare", mille puhul on abikaasadel erinev kodakondsus või elavad abikaasad erinevates riikides. Peamine uuendus, mis uue määrusega kaasneb, on abikaasadele pakutav võimalus valida kohtualluvust ja kohaldatavat õigust, kuid see valik ei ole lõputu. Valida on võimalik sellist kohut ja õigussüsteemi, millel on abielusuhtega objektiivne seos. Ettepaneku kohaselt käsitletakse kõnealuse seosena elukohta. Seega abikaasadel, kel on sama kodakondsus ja kes on mõlemad alati elanud samas riigis, mille kodanikud nad on, ei ole valikuvõimalust: nad võivad pöörduda üksnes oma asukohariigi kohtu poole, kes kohaldavad asukohariigi õigust (*lex loci*), mis on vaadeldaval juhul võrdne kohtu asukohariigi õigusega (*lex fori*).

Ettepanek tundub tervikuna mõistlik. Samuti on see täiuslikus kooskõlas inimeste vaba liikumise põhimõttega, mis on üks Euroopa Liidu ülesehituse aluspõhimõtteid, ning tagab pooltele iseseisvuse, kuna viimased võivad soovi korral valida kohut ja õigust, mille kohaselt nende abielu lahutamist menetletakse.

Arvamuse koostaja hinnangul tuleks ettepanekusse siiski teha veel mõned muudatused, et seda tõhusamaks muuta.

Esmalt tuleks selgelt sätestada, et pooled võivad valida üksnes liikmesriikide kohut ja õigust, ning subsidiaarsuspõhimõttele tuginedes ei saa selle ettepanekuga sundida liikmesriigi kohtuasutusi lahutama abielu, kui selles liikmesriigis pole lahutus ette nähtud või ei tunnustata asjaomast abielutüüpi.

Komisjoni ettepanek annab abikaasadele võimaluse valida ühe määruse 2201/2003 artiklis 3 nimetatud kohtualluvuse alustest. Sellistes tingimustes on artikli 3 a punktis b nimetatud jäigem kriteerium kasutu. Tehnilises plaanis oleks kõige lihtsam lahendus selle punkti välja jätmine. Siiski näib ettepanekust tulenevat, et komisjon tahab muuta siduvaks kohtu asukohariigi õiguse valimise, kuna pooltele jäetakse vaid õigus kohtualluvust valida. Ilmselt tuleb punktist b niiviisi aru saada. Kui soovitakse seda punkti säilitada ja ühtlustada seda artikliga 3 (suurendades poolte iseseisvust), tuleks arvamuse koostaja hinnangul artikkel 3 a täiesti ümber sõnastada. On selge, et artikkel 3 kehtib ja on kohaldatav ka siis, kui pädeva kohtu valimise õigust ei kasutata. Lõpuks soovib arvamuse koostaja pakkuda välja kriteeriumi, mille abil määrata täpselt kindlaks kohaldatav õigus, et mitte anda olukorras, kus abikaasad ei ole ise kohaldatavat õigust valinud, kohtuvõimule diskretsiooniõigust.

MUUDATUSETTEPANEKUD

Õiguskomisjon palub vastutaval kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonil lisada

oma raportisse järgmised muudatusettepanekud:

Komisjoni ettepanek	Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud
Muudatusettepanek 1 ARTIKLI 1 PUNKT 2 Artikli 3 a lõige 1 (määrus (EÜ) nr 2201/2003)	
Abikaasad võivad kokku leppida, et ***nendevahelist*** abielulahutust või lahuselu käsitlev menetlus kuulub ühe liikmesriigi kohtu või kohtute alluvusse tingimusel, et ***abikaasadel*** on ***kõnealuse liikmesriigiga märkimisväärne*** seos, ***arvestades,*** et	Abikaasad võivad kokku leppida, et abielulahutust või lahuselu käsitlev menetlus kuulub ühe liikmesriigi kohtu või kohtute alluvusse tingimusel, et ***abielusuhte ja liikmesriigi vahel*** on ***tihe*** seos, ***kuna liikmesriigi valik põhineb asjaolul***, et
(a) ***kohaldatakse ühte artiklis 3 loetletud kohtualluvuse alustest, või***	(a)***abikaasadel on olnud kõnealuses liikmesriigis nende alaline elukoht vähemalt kolme aasta jooksul järgemööda, tingimusel et nimetatud perioodi lõpust on enne lahutuse või lahuselu taotluse esitamist möödunud vähem kui kolm aastat;*** või
(b) kõnealuses liikmesriigis on abikaasade viimane ***ühine*** alaline elukoht ***vähemalt kolme aasta jooksul***, või	(b)kõnealuses liikmesriigis on abikaasade viimane alaline elukoht ***ja kostja elab seal veel taotluse esitamise ajal***; või
(c) ***üks abikaasadest on kõnealuse*** liikmesriigi kodanik või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kui tema alaline asukoht on ***ühes viimati nimetatud liikmesriikidest***,	(c) ***kõnealuses liikmesriigis on olnud hagejaks oleva abikaasa alaline elukoht vähemalt kuue kuu jooksul, kui ta on selle*** liikmesriigi kodanik, või ***vähemalt ühe aasta jooksul, kui ta pole selle liikmesriigi kodanik, või,*** Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kui tema alaline asukoht on ***seal***; ***või***
	(c a) nende abielu on sõlmitud selles liikmesriigis.

Selgitus

Artiklisse 3 a tehtud muudatustega püütakse luua seose kindlaksmääramise kriteeriumite loogilisemat hierarhiat: pikaajaline elukoht; elukoht, mis on küll olnud lühiajaline, kuid mis on viimane ühine elukoht ja kus on kostja praegune elukoht; hageja praegune elukoht teatud aja jooksul; abielu sõlmimise koht. Sellistel tingimustel on võimalik vältida vastuolu asjaomaste kriteeriumite vahel ning nimetatud kriteeriumite ja määruse artikli 3 vahel, kuna viimast kohaldatakse juhul, kui pooled kokkulepet ei sõlmi.

Muudatusettepanek 2
ARTIKLI 1 PUNKT 2
Artikli 3 a lõige 2 (määrus (EÜ) nr 2201/2003)

Mõlemad abikaasad peavad hiljemalt kohtu poole pöördumise hetkeks esitama kirjalikult ja allkirjastatult kohtualluvuse määratlemise kokkuleppe.	2. ***Kohtualluvuse*** määratlemise kokkuleppe ***võib sõlmida ja seda võib muuta kohtu poole pöördumise hetkeni igal ajal. See kehtib kuni viimase instantsi kohtuasutuseni***. ***See kokkulepe sõlmitakse kirjalikult ning sellele märgivad kuupäeva ja selle allkirjastavad mõlemad abikaasad. Kui aga selle liikmesriigi õiguses, kus on ühe abikaasa alaline elukoht kokkuleppe sõlmimise ajal, nähakse selliste kokkulepete sõlmimise suhtes ette täiendavad nõuded, tuleb neid täita. Kui abikaasade alaline elukoht on erinevates liikmesriikides, mille õiguses nähakse ette täiendavad nõuded, loetakse kokkulepe kehtivaks, kui täidetud on täiendavad nõuded, mis kehtivad asjaomastest õigustest ühe alusel.*** ***Kui see kokkulepe on osa abielulepingust, tuleb täita abielulepingus ette nähtud vorminõudeid.***

Selgitus

Tuleb täpsustada kokkuleppe tehnilisi tingimusi ja mõju ning sätestata üldine pädevus juhuks, kui kokkulepet ei sõlmita.

Muudatusettepanek 3
ARTIKLI 1 PUNKT 5 A (UUS)
Artikkel 7 a (uus) (määrus (EÜ) nr 2201/2003)

	5 a) Lisatakse järgmine artikkel: ***„Artikkel 7 a*** ***Kohtualluvuse muutmine vajaduse sunnil*** ***Kui käesoleva määruse kohaselt tuleb pöörduda sellise liikmesriigi kohtu poole, mille seadus ei näe ette lahutust või ei tunnusta asjaomase abielu olemasolu või kehtivust, loetakse pädevaks selle***

liikmesriigi kohtuasutused:

a) mille kodanik on üks abikaasadest, või

b) kus abielu sõlmiti."

Selgitus

Liikmesriigil ei saa olla kohustust tunnustada abieluna sündmust, mida selle riigi õiguse kohaselt abieluna ei käsitleta, isegi mitte selleks, et seda abielu lahutada. Samuti ei oleks kooskõlas lähimuspõhimõttega see, kui teha kohtunikule liikmesriigis, mille õiguses vastavat abielu ei tunnustata, kohustuseks abielu lahutada.

Muuhulgas on erinevast rahvusest abikaasadel õigus, et nende abielu lahutaks vähemalt üks Euroopa Liidu kohtunik tingimusel, et nende abielul on Euroopa Liidu territooriumiga mingi side. Seetõttu peaks olukorras, kus pooled ei avalda teistsugust soovi, kuuluma abielu lahutamine automaatselt selle liikmesriigi kohtualluvuse, mille kodanik üks abikaasadest on.

Muudatusettepanek 4
ARTIKLI 1 PUNKT 7
Artikli 20 a lõige 1 (määrus (EÜ) nr 2201/2003)

1. Abikaasad võivad abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse määramises kokku leppida. Abikaasad võivad leppida kokku, et kohaldatakse ***ühte järgmistest õigustest:***	1. Abikaasad võivad abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse määramises kokku leppida. Abikaasad võivad leppida kokku, et kohaldatakse ***sellise liikmesriigi õigust, millel on artiklis 3 a kindlaks määratud seoses abieluga***.
(a)abikaasade viimase ühise alalise elukohariigi õigusaktid, kui üks abikaasadest elab veel kõnealuses liikmesriigis;	
(b)selle riigi õigus, mille kodanikud on mõlemad abikaasad või, Ühendkuningriigi ja Iirimaa puhul, kus on mõlema abikaasa alaline asukoht;	
(c)selle riigi õigus, mille territooriumil abikaasad on vähemalt viis aastat elanud;	
(d)**selle liikmesriigi õigus, kus taotlus on esitatud.**	

Selgitus

Selle muudatusettepanekuga pakutud kriteeriumil on suurem ulatus, kui sellel, mis esineb komisjoni ettepanekus, kuna sellest jääb välja ainult hageja või ainult kostja elukoha liikmesriigi õigus (isegi kui tegelikult võib seda õigust kohaldada artikli 20 a punktis d

osutatud kohtualluvuse valiku alusel).

Muudatusettepanek 5
ARTIKLI 1 PUNKT 7
Artikli 20 a lõige 2 (määrus (EÜ) nr 2201/2003)

2. ***Mõlemad abikaasad peavad hiljemalt kohtu poole pöördumise hetkeks esitama kirjalikult ja allkirjastatult kohaldatava õiguse määramise kokkuleppe***.	***2. Valiku tegemise vormi suhtes kohaldatakse artikli 3 a lõiget 2***.

Selgitus

Muudatusettepanekuga soovitakse tagada, et kohaldatava õiguse määramise kokkuleppe ja kohaldatava õiguse valiku vorm oleks ühesugune.

Muudatusettepanek 6
ARTIKLI 1 PUNKT 7
Artikli 20 b sissejuhatav osa (määrus (EÜ) nr 2201/2003)

Artiklist 20a tuleneva valikuvõimaluse puudumisel kohaldatakse abielulahutuse ***ja*** lahuselu suhtes selle riigi õigust:	Artiklist 20a tuleneva valikuvõimaluse puudumisel kohaldatakse abielulahutuse ***või*** lahuselu suhtes ***alltoodud järjekorras*** selle ***liikmesriigi*** õigust:

MENETLUS

Pealkiri	Abieluasjades kohaldatav õigus
Viited	KOM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)
Vastutav komisjon	LIBE
Arvamuse esitaja(d) istungil teada andmise kuupäev	JURI 28.9.2006
Kaasatud komisjon(id) - istungil teada andmise kuupäev	15.2.2007
Arvamuse koostaja nimetamise kuupäev	Carlo Casini 2.10.2006
Arutamine parlamendikomisjonis	4.10.2007 19.12.2007
Vastuvõtmise kuupäev	9.9.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 25 –: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Victor Boştinaru, Renate Weber